

Руденко М. М.,
кандидат юридичних наук,
доцент Київського університету
інтелектуальної власності та права
ORCID: 0009-0008-8983-9470
rudenkomyhailo740@gmail.com

Нормативно-правове забезпечення організації та діяльності МВС України

На сьогоднішній день нормативно-правове забезпечення організації та діяльності системи внутрішніх справ України постає як упорядкована сукупність правових норм, що визначають структуру, компетенцію та функціонування органів і підрозділів МВС. Його зміст охоплює регламентацію владних повноважень, процедур управлінської діяльності, внутрішньої організації та взаємодії між різними ланками системи. Значну роль відіграють акти, що визначають порядок забезпечення публічного порядку, надання адміністративних послуг, виконання правоохоронних та спеціальних завдань. Норми законодавства встановлюють вимоги до діяльності центрального апарату, територіальних органів і спеціальних формувань, створюючи цілісну правову основу їх функціонування. У межах цього нормативного поля врегульовуються питання кадрового забезпечення, внутрішнього управління, підзвітності та координації між підрозділами. Особлива увага приділяється узгодженості правових приписів, що забезпечують послідовність і стабільність у діяльності системи. Сукупність таких норм формує правове підґрунтя, необхідне для організації роботи МВС України та виконання покладених на нього завдань у різних сферах публічної діяльності.

I. Святокум проаналізував сучасний стан нормативно-правового забезпечення діяльності поліцейських комісій, підкреслюючи, що їх створення стало важливим елементом упровадження цивільного контролю над поліцією. Звертається увага на відсутність єдиного підходу до формування комісій у міжрегіональних органах поліції, що призводить до неоднаковості процедур та правового статусу таких комісій. Значною проблемою визначено те, що конкурс є обов'язковим лише під час первинного призначення на службу, тоді як просування по службі залежить виключно від рішення керівництва, що фактично звужує повноваження комісій. Наголошується на потребі законодавчого унормування діяльності поліцейських комісій на рівні відокремлених підрозділів та можливості їх створення на нижчих адміністративно-територіальних рівнях. Окремо виділено проблему відсутності механізму встановлення пріоритетів поліцейської діяльності, хоча така функція формально згадується в законі. Обґрунтовується необхідність визначення повноважень поліцейських

комісій у цій сфері та їх взаємодії з органами місцевого самоврядування для реального забезпечення публічної підзвітності поліції [1].

Раніше нами було вказано, що нормативно-правове забезпечення організації та діяльності МВС України постає як ключова складова публічного адміністрування органів внутрішніх справ, що охоплює регламентацію структури, функцій і повноважень Міністерства та його підрозділів. У статті наголошено, що нормативні акти визначають адміністративно-правовий статус суб'єктів МВС, порядок реалізації правотворчої, правоохоронної, адміністративно-сервісної та внутрішньо-організаційної діяльності. Підкреслено, що нормативне регулювання забезпечує умови для виконання завдань із підтримання публічного порядку, надання адміністративних послуг, гарантування безпеки та захисту прав і свобод громадян. Визначено, що відповідні акти також деталізують повноваження окремих підрозділів Національної поліції, Національної гвардії, Державної прикордонної служби та ДСНС. Акцентовано, що нормативно-правова база забезпечує узгодженість діяльності всіх елементів МВС України, включно з механізмами соціального захисту працівників і взаємодії в умовах воєнного стану. Сукупність цих приписів формує комплексне правове підґрунтя для ефективної організації та діяльності Міністерства внутрішніх справ [2].

Нормативно-правове забезпечення організації та діяльності МВС України ґрунтується на комплексі базових законодавчих актів, серед яких провідне місце посідає Конституція України, що закріплює засади виконавчої влади та гарантії прав і свобод людини [3]. Закон України «Про центральні органи виконавчої влади» визначає правові основи функціонування міністерств, у тому числі МВС, їх повноваження та порядок взаємодії [4]. Положення про Міністерство внутрішніх справ України деталізує структуру, завдання, функції та компетенцію цього органу [5]. Закон України «Про Національну поліцію» регламентує організацію, повноваження і види діяльності поліції як ключового підрозділу МВС [6]. Закон України «Про Національну гвардію України» встановлює правові засади діяльності військового формування з правоохоронними функціями в системі МВС [7]. Закон України «Про Державну прикордонну службу України» визначає статус, завдання та механізми охорони державного кордону як складника діяльності МВС [8]. Діяльність Державної служби України з надзвичайних ситуацій регулюється Положенням, що встановлює повноваження та функції органу у сфері цивільного захисту [9]. Закон України «Про правовий режим воєнного стану» окреслює особливості організації та взаємодії підрозділів МВС в умовах загрози державній безпеці [10].

Отже, наведений аналіз дозволяє дійти висновку, що нормативно-правове забезпечення організації та діяльності системи внутрішніх справ України функціонує як цілісний та багаторівневий правовий комплекс,

спрямований на регламентацію структури, повноважень і процедур діяльності її органів та підрозділів. Його зміст охоплює як загальні принципи організації виконавчої влади, так і спеціальні правила, що визначають порядок функціонування окремих складових системи. Водночас окремі напрями діяльності потребують подальшого вдосконалення, зокрема у частині забезпечення прозорості кадрових процедур і формування елементів цивільного контролю. Наявні прогалини у правовому регулюванні на рівні підрозділів різного територіального масштабу свідчать про необхідність уніфікації процедур та чіткого визначення їхнього статусу. Важливим аспектом є забезпечення реальної участі громадськості у визначенні пріоритетів діяльності та посиленні підзвітності у сфері публічної безпеки. Сучасні виклики, пов'язані з безпековою ситуацією, актуалізують потребу адаптації правового регулювання до умов особливих режимів. Сукупність нормативних актів формує необхідне підґрунтя для стабільного функціонування системи, проте їх подальше вдосконалення залишається важливою умовою підвищення ефективності діяльності органів внутрішніх справ.

ЛІТЕРАТУРА

1. Святокум І.О. Нормативно-правове забезпечення діяльності поліцейських комісій: стан і перспективи розвитку. Право і безпека. 2019. № 1(72). С. 47–52. DOI: <https://doi.org/10.32631/pb.2019.1.05>
2. Руденко М.М. Зміст адміністративно-правового забезпечення організації та діяльності МВС України. Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: юридичні науки. 2023. Т. 34 (73), № 4. С. 89–103. DOI: <https://doi.org/10.32782/TNU-2707-0581/2023.4/13>
3. Конституція України : Конституція України; Верховна Рада України від 28 червня 1996 № 254к/96-ВР. Верховна Рада України. 2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
4. Про центральні органи виконавчої влади : Закон України від 17 березня 2011 № 3166-VI. Верховна Рада України. 2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/3166-17>
5. Про затвердження Положення про Міністерство внутрішніх справ України : Постанова Кабінету Міністрів України; Положення, Перелік від 28 жовтня 2015 № 878. Верховна Рада України. 2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/878-2015-%D0%BF>
6. Про Національну поліцію : Закон України від 02 липня 2015 № 580-VIII. Верховна Рада України. 2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/580-19>
7. Про Національну гвардію України : Закон України від 13 березня 2014 № 876-VII. Верховна Рада України. 2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/876-18>
8. Про Державну прикордонну службу України : Закон України від 03 квітня 2003 № 661-IV. Верховна Рада України. 2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/661-15>
9. Про затвердження Положення про Державну службу України з надзвичайних ситуацій : Постанова Кабінету Міністрів України; Положення від 16 грудня 2015 № 1052. Верховна Рада України. 2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1052-2015-%D0%BF>
10. Про правовий режим воєнного стану : Закон України від 12 травня 2015 № 389-VIII. Верховна Рада України. 2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/389-19>